

FÖRBIPARKEN, ENKÖPING

Ekologisk konsekvensanalys av planprogram

Beställning: Enköpings kommun
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 15 december 2025
Uppdragsansvarig: Rikard Anderberg
Intern granskning av rapport: Maya Edlund 2025-10-14
Foton: Om inget annat anges: Rikard Anderberg, Ekologigruppen
Illustrationer och kartor: om inget annat anges: Rikard Anderberg, Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 11551

**EKOLOGI
GRUPPEN**

INNEHÅLL

Sammanfattning	2
Allmän beskrivning av området	2
Naturvärden	2
Naturvårdsarter	2
Konsekvensbeskrivning av planprogrammet	2
Bakgrund och syfte	3
Resultat	3
Allmän beskrivning av området	3
Naturvårdsstatus och övriga utpekanden	5
Naturvärdesobjekt	5
Karaktärsområden	5
Naturvårdsarter	8
Skyddsvärda träd	14
Habitatnätverk och grön infrastruktur	14
Konsekvensbeskrivning av planprogrammet	16
Naturvärdesbiotoper	19
Skyddade arter	20
Rödlistade arter	21
Invasiva arter	22
Spridningssamband	22
Sammanvägd bedömning av konsekvenser	22
Rekommendationer och upplysningar	24
Lagstiftning	24
Förslag till anpassningar och åtgärder	28
Förslag till kompensation	28
Referenser	30

SAMMANFATTNING

Allmän beskrivning av området

Programområdet vid Stationsstaden i Enköping omfattar cirka 14 hektar på norra sidan av järnvägen, vid Enköpings resecentrum. Området består främst av exploaterad mark med verksamhetslokaler, parkeringar och triviala gräsytor. Mindre partier med tallskog och ruderatmarker förekommer, särskilt kring Förbiparken i östra delen. Ett öppet dagvattensystem finns i den östra delen, och jordarterna domineras av sand, fyllnadsmassor och postglacial lera.

Naturvärden

De flesta biotoper inom området bedöms ha låga naturvärden (klass 5–7 enligt SIS 199000:2023). Två områden av högre värde identifieras: sandslänten vid Förbiparken och den angränsande tallskogen. Dessa miljöer har preliminärt klassats som naturvärdeklass 2–3 kopplat till förekomsten av solbelysta sandytor och äldre tallar. Dessa utgör viktiga livsmiljöer för sandlevande insekter.

Naturvårdsarter

Kända naturvårdsarter i området utgörs främst av insekter knutna till sandmiljöer.

Grenigt kungsljus (§ 8) förekommer på två platser inom området. Bland fåglar har rörhöna, korp, ärtsångare, skrattnås och svartvit flugsnappare rapporterats. Dagvattendammarna i området bedöms kunna utgöra fortplantningsmiljöer för groddjur, men inga arter påträffades vid tidigare genomförda inventeringar.

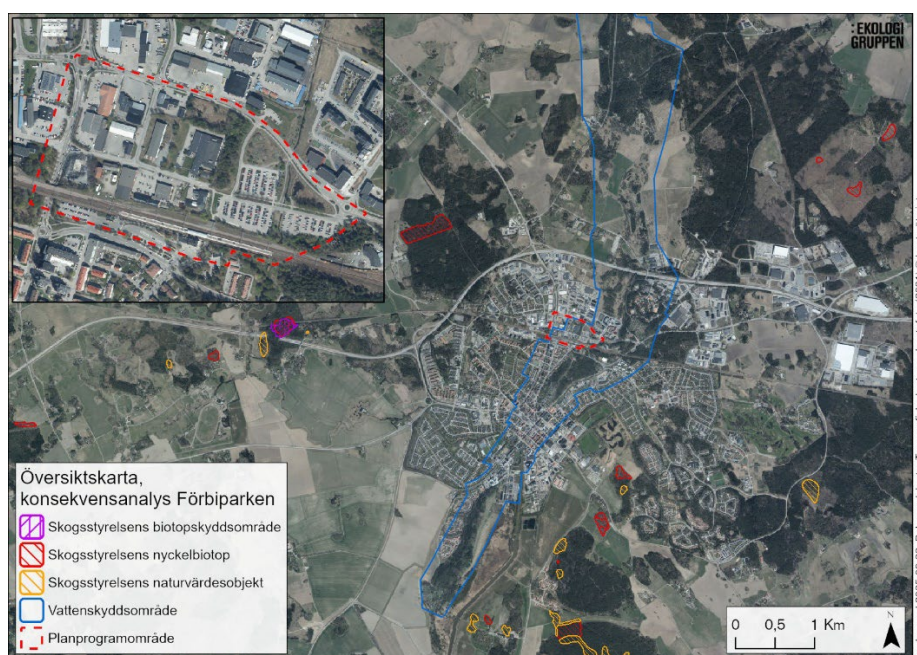
Ett flertal rödlistade arter förekommer, särskilt i sandmiljöerna. Bland dessa finns svartpälsbi (NT), mindre blåvinge (NT), silverfläckad sorgfluga (NT), reliktböck (NT) och talticka (NT).

Konsekvensbeskrivning av planprogrammet

Planprogrammet bedöms ge små till obetydliga negativa konsekvenser (-1/0) för större delen av området då exploatering främst sker på redan hårdgjorda ytor. Märkbara negativa konsekvenser på befintliga naturvärden (-2) vid planprogrammets genomförande bedöms uppstå vid sandslänten vid Förbiparken på grund av ökad beskuggning och fragmentering av insektsmiljöer. Stora negativa konsekvenser (-3) uppstår lokalt där livsmiljöer för grenigt kungsljus (VU) tas i anspråk. För att minska påverkan rekommenderas att byggnader placeras så att solinstrålningen på sandmiljöerna bibehålls samt att nya ersättningshabitat för sandlevande arter och för grenigt kungsljus skapas.

BAKGRUND OCH SYFTE

Enköpings kommun har tagit fram ett planprogram för Stationsstaden i centrala delen av Enköpings stad. Stationsstaden är belägen i södra delen av stadsdelen Myran och utgörs idag av en blandad bebyggelsestruktur med inslag av mindre grön- och gråtor, samt mindre vattensamlingar (Figur 1). Programmet syftar till att samla information om ett antal övergripande frågor som kommer aktualiseras i samband med kommande och pågående planarbete inom programområdet.

Figur 1. Planprogramområdets läge i centrala Enköping och i förhållande till utpekade naturvärden runt Enköping. Inga utpekade naturvärden (Skogliga nyckelbiotoper, naturvärdesobjekt, biotopskydd, naturreservat m.fl.) finns inom programområdet. Delar av området ligger inom vattenskyddsområdet Enköpingsåsen Nygård.

Resultat

Allmän beskrivning av området

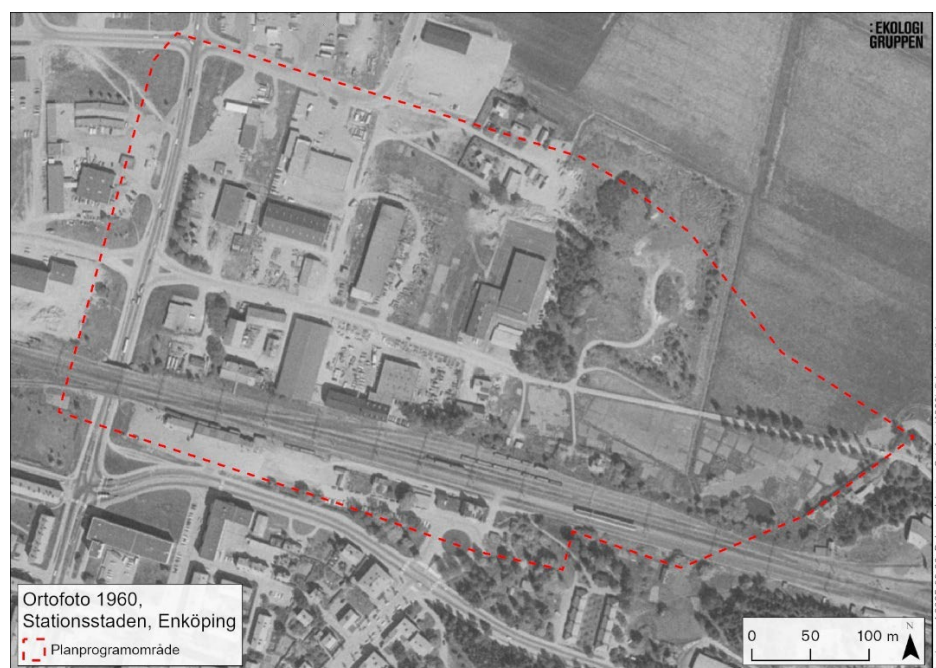
Programområdet är cirka 14 hektar stort och ligger norr om järnvägen vid Enköpings resecentrum (Figur 1). Området utgörs av gles varierad bebyggelse med verksamhetslokaler, parkeringar och mindre grönytor av olika karaktär. I östra delen av programområdet finns en öppen dagvattenlösning. Programområdets södra del korsas av järnvägen som löper i öst-västlig riktning.

Jordarterna i området domineras av fyllnadsmassor, överlagrade på postglacial lera i de centrala delarna och sand i de västra (SGU 2025a). I östra delen av området löper ett stråk med isälvsediment som fortsätter nordöst och sydost om programområdet. Berggrunden utgörs av sura bergarter: kvartsarenit i nordväst och tonalit-granodiorit i de östra delarna (SGU 2025b).

Förekommande naturmark i området utgörs av mindre träddungar (vilka företrädesvis är talldominerade), samt öppna gräsytor av ruderatkaraktär, bruksgräsmattor och enstaka alléer.

Historisk markanvändning

Historiska flygbilder visar att markanvändningen i området har förändrats tämligen lite de senaste 60 åren (Figur 2), med en bebyggelsestruktur liknande den som finns i dag synlig i flygfoto från 1960-talet. Parkeringsplatserna i östra delen av området har tillkommit sedan 1960-talet och vissa förändringar i vägnätet har också skett.

Figur 2. Historisk flygbild över programområdet från 1960. Stora delar av området hade en bebyggelsestruktur liknande den som finns idag, med byggnader och inslag av mindre grönytor. Störst förändringar har skett i den östra delen av området där jordbruksmark och impedimentytor bebyggts med större vägar och parkeringsplatser.

Naturvårdsstatus och övriga utpekanden

Skydd enligt miljöbalken

Formella skydd saknas inom programområdet (Figur 1), och inga utpekade naturvärden eller lagskyddad natur finns i direkt anslutning till området.

Övriga naturvårdsutpekanden

Naturvärden

Inga delar av området är utpekade som nyckelbiotop eller naturvärde enligt Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (Skogens pärlor 2025), eller Jordbruksverkets ängs- och hagmarksinventering (TUVÅ 2025). Inga riksintressen förekommer inom programområdet.

Naturvärdesobjekt

Ingen naturvärdesinventering (NVI enligt SIS standard 199000:2023 eller föregående standard, 199000:2014) har genomförts i området vilket innebär att inga naturvärdesbiotoper har avgränsats i området. Huvvudelen av biotoperna som förekommer inom programområdet bedöms ha låga värden (motsvarande övrig biotopklass 5–7 enligt SIS 199000:2023), men enstaka miljöer som bedöms ha naturvärde förekommer också; de utgörs av miljöer med lägre grad av antropogen påverkan, exempelvis sandslänten vid Förbiparken och tallskogen norr därom. Förbiparken och tallskogen intill har flera rapporterade artfynd i Artportalen, utifrån vilka naturvärdena i dessa delar går att preliminärt uppskatta till åtminstone klass 2 (høgt naturvärde) och 3 (påtagligt naturvärde) enligt SIS 199000:2023. Riktade eftersök av insekter har gjorts vid sandslänten i Förbiparken (Weibull muntl.) och artfynden rapporterade i Artportalen bedöms ge en representativ bild förekommande arter i området.

Karaktärsområden

Exploaterad och bebyggd mark

Større delen av programområdet utgörs av exploaterad mark, delvis med byggnader, delvis med öppna asfalterade parkeringsplatser, avställningsytor med mera. Området korsas av flera vägar. Dessa ytor har i dagsläget inga värden för biologisk mångfald, utan utgör snarare barriärer för spridning inom området.

Sandiga talldominerade skogar och solbelysta slänter

Mindre områden med skogsmark finns inom programområdet, dels norr om Förbiparken, dels i områdets sydöstligaste del, där en mindre del av tallskogarna kring Enköpingsåsen når in i området. Dessa miljöer präglas av ett stort inslag av äldre tallar (>100 år gamla träd), samt visst inslag av andra trädslag, främst olika trivallövträd (främst björk och sälg), men även enstaka ädellövträd (ex. skogsalm).

I södra delen av den större talldungen i östra delen av programområdet, vid Förbiparken, finns också inslag av sandig mark, vilken i dungens södra del slutar i en mindre sandslänt (Figur 3) med gles torrmarksflora, dominerad av strödda grästuvor, främst fårsvingel, samt enstaka örter. Från denna del av området finns flera rapporterade fynd av naturvårdsrelevanta arter, bland annat flera rödlistade insekter knutna till torra marker och sandiga miljöer.

Figur 3. Sydvänd sandig slänt vid Förbiparken i östra delen av planprogramområdet. Sandslänten vid Förbiparken är värdefull för många sandlevande insekter.

Ruderatmarker och triviala gräsytor

Ruderatmarker och triviala gräsytor med viss ruderatkaraktär förekommer på flera platser inom området, särskilt kring ytorna med exploaterad och bebyggd mark. En större sammanhängande ruderatmark, tippområdet, förekommer i norra delen av området. Ytan har en historik som tippyta/schaktmassetipp. Dessa miljöer har visst inslag av nektarväxter av olika slag, men även enstaka förekomster av invasiva arter som kanadensiskt gullris. Marken utgörs av grus, sand och fyllnadsmassor, vilket ger delvis näringsfattiga markförhållanden, vilket gynnar något konkurrenssvaga arter och skapar förutsättningar för en viss diversitet, främst i fältskiktet. Den skyddade och rödlistade arten grenigt kungsljus (rödlistad som sårbar, VU) har rapporterats från ruderatmarken i norra delen av området (Figur 4).

Öster om tippområdet finns ett delvis buskklätt, näringspåverkat parti runt en öppen dagvattendamm. Vegetationen runt dagvattendammen är präglad av de kväverika förhållandena, och domineras av högväxta, konkurrenskraftiga arter (Figur 5). Söder om dammen finns en gles lövskärm med unga björkar och viden. I anslutning till dammen löper också ett dagvattendike som har sitt ursprung norrut mot öppna gräsmarker vid Älvdansen. Dammen omges norrut av planterat parkstråk och vidare norrut öppna gräsmarker norr om bostadsområdet Älvdansen.

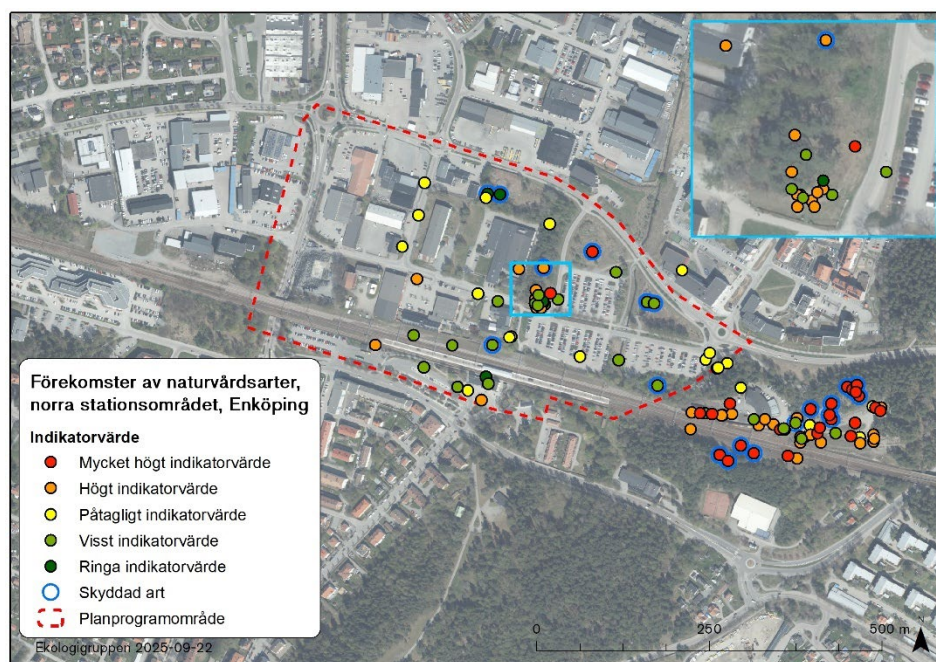

Figur 4. Tippområdet, vilket utgörs av öppen ruderalmark på gammal verksamhetsmark i norra delen av programområdet. Marken i området är till stor del sandig och grusig med stort inslag av triviala nektarväxter. Ruderalmarkern är delvis igenväxande med buskar. Från området finns rapporterade fynd av den skyddade och rödlistade arten grenigt kungsljus (VU).

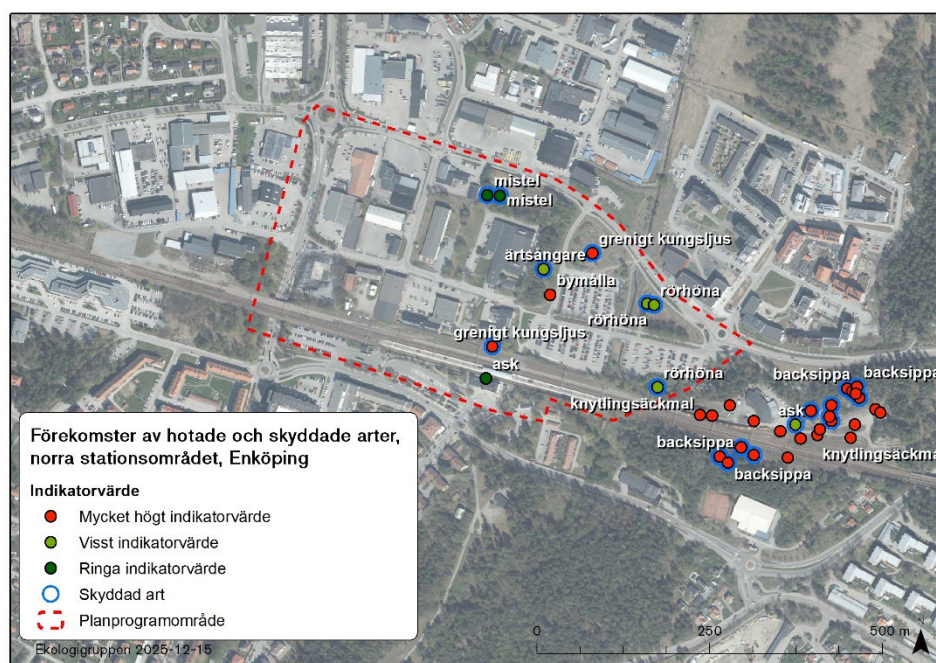

Figur 5. Igenväxande miljö runt en öppen dagvattendamm i östra delen av programområdet. Miljön har stort inslag av nektarbärande örter och kan ha vissa värden för pollinerande insekter. Den öppna vattensamlingen kan utgöra en livsmiljö för groddjur, dock har inventering inte påvisat förekomst av groddjur. Ytterligare en damm finns i sydöstra delen av området, men inte heller i denna har groddjur påträffats.

Naturvårdsarter

Figur 6. Påträffade naturvårdsarter som rapporterats i databasen Artportalen, i och i närheten av programområdet norr om Enköpings station. Flera skyddade och rödlistade arter har påträffats i området, samt ett större antal ej rödlistade värdearter som indikerar förekomster av naturvärden. Den lilla infällda kartan visar en detaljförstoring över området markerat med ljusblå linje (Förbiparken). Arter med högt och mycket högt indikatorvärde utgör förekomster av rödlistade arter.

Figur 7. Påträffade hotade (rödlistekategori VU, EN, CR och RE) och skyddade arter i och strax intill programområdet vid norra stationsstaden.

Skyddade arter

Skyddade arter enligt 4 § artskyddsförordningen (fåglar)

Fem fågelarter har rapporterats från området i artportalen: **rörhöna**, **ärtsångare**, **corp**, **skrattnås** och **svartvit flugsnappare**. Tre av dessa utgör så kallat naturvårdsrelevanta (se nedan) arter och är rödlistade: **skrattnås** (rödlistad som sårbar, VU), **ärtsångare** (rödlistad som nära hotad, NT) och **svartvit flugsnappare** (NT). För dessa är bedömningen att potentiella livs- och fortplantningsmiljöer för ärtsångare och svartvitflugsnappare finns inom programområdet i dag, vilket innebär att de kan ha fortplantningsområden/revir inom, eller i nära anslutning till det. Observationer av skrattnås från området utgör med största sannolikhet tillfälligt besökande individer då lämpliga livsmiljöer, häckplatser och födosöksplatser för arten saknas. I tallungen norr om Förbiparken noterades också lockande **talltita** (NT) i samband med platsbesök 25/9 2025. Inga lämpliga strukturer som boträd eller högstubbar för talltita noterades inom tallungen, som inte bedöms utgöra en lämplig livsmiljö för arten. Sannolikt är talltita enbart en tillfällig gäst i området. Livsmiljöer för arten finns kring Enköpingsåsens tallskogsmiljöer. Åtgärder som kan gynna talltita är exempelvis skapande av högstubbar och bevarande av hålträd.

Då ingen riktad fågelinventering genomförts i området ger befintliga underlag inte en tillräckligt utförlig bild av förekommande fågelarter som riskerar att påverkas av exploatering i området. I denna rapport diskuteras endast fågelarter i de fall dessa utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredställande nivå. Dessa kallas här för naturvårdsrelevanta arter och omfattar arter som är rödlistade (se faktaruta, nedan), arter som är listade med N i artskyddsförordningen samt sådana arter som uppvisar en starkt negativ trend lokalt eller nationellt.

Artskyddsförordningen

Artskyddsförordningen är en svensk lagstiftning som bland annat innebär fridlysning av arter, däribland alla vilda fågelarter, alla grod- och kräldjursarter, alla fladdermöss och ett antal andra djur och växter. Olika arter har olika skydd beroende på vilken paragraf i artskyddsförordningen som reglerar respektive art. Förenklat kan man säga att alla de listade arterna är fridlysta, det vill säga att det inte är tillåtet att samla in, skada eller döda de listade arterna.

Dispens från förbuden för vilda fåglar, samt andra djur och växter uppräknade i bilaga 1, kan endast erhållas om projektet eller planen är av allt överskuggande allmänintresse. Därför är det i de flesta fall alltid nödvändigt att genomföra skyddsåtgärder för att undvika dispensprövning. Dispenskraven för arter listade i bilaga 2 är inte lika stränga.

Skyddade arter enligt 4 a § artskyddsförordningen

Inga fynd av fladdermöss, vilka samtliga skyddas enligt 4 a § artskyddsförordningen, finns rapporterade från området och området har inga

egenskaper eller strukturer som tyder på att det skulle vara särskilt betydelsefullt för fladdermöss, eller hysa lämpliga livsmiljöer för fladdermöss. Möjligen kan området fungera som födosöksmiljö för vanliga och mindre störningskänsliga arter, då området är upplyst och de trädklädda miljöer som finns är tämligen bullerstörda och ljuspåverkade.

Övriga arter skyddade enligt 4 a § artskyddsförordningen (främst större vattensalamander och åkergroda) har inte rapporterats från området och möjliga fortplantningsmiljöer bedöms inte finnas.

Skyddade arter enligt 6, 8 och 9 §§ artskyddsförordningen

En art skyddad enligt 8 § artskyddsförordningen har rapporterats från området: **grenigt kungsljus** (rödlistad som sårbar, VU). Arten är rapporterad från parkmiljöerna i västra delen av pendlarparkeringen, söder om förbiparken. Ytterligare en art som är skyddad enligt 8 § artskyddsförordningen har rapporterats från närområdet: backsippa, men förekommer inte inom det aktuella programområdet. En art, liljekonvalj, som är skyddad enligt 9 § artskyddsförordningen, har noterats inom utredningsområdet. Liljekonvalj är vanligt förekommande i hela Mälardalen. Inga arter skyddade enligt 6 § har rapporterats från området. Men dammen och diket i östra delen av området skulle kunna nyttjas av vanlig padda, vanlig groda och mindre vattensalamander.

Rödlistan

Den svenska rödlistan utarbetas av Artdatabanken. Rödlistan uppdateras vart femte år och den senaste rödlistan gavs ut 2020 (Artdatabanken 2020). Rödlistan i sig innebär inget skydd utan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sex rödlistningskategorier: (RE) nationellt utdöd, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad och (DD) kunskapsbrist.

Arter utan känd minskning eller negativ påverkan och med tillräckligt stor population klassas som livskraftiga (LC).

Rödlistade arter

Flera rödlistade arter finns rapporterade från programområdet, i synnerhet kring Förbiparken i nordvästra delen av pendlarparkeringen. Den sandiga slänten i parken utgör en livsmiljö för ett antal rödlistade insekter, bland annat flera grävande vildbin som **svartpälsbi** (nära hotad, NT) och **märgelsandbi** (NT), samt andra arter knutna till varma, torra och sandiga miljöer, som **mindre blåvinge** (NT) och **silverfläckad sorgfluga** (NT). Från den närliggande talldungen norr om Förbiparken har också de rödlistade arterna **tallticka** (NT) och **reliktböck** (NT), vilka båda är knutna till gammal tall, rapporterats. Fyndet av reliktböck är dock osäkert och arten har inte återfunnits i området.

Värdearter

Naturvårdsarter är utpekade av myndigheter i olika inventeringar och sammanhang. Exempel på naturvårdsarter är rödlistade arter, fridlysta arter, Skogsstyrelsens signalarter och typiska arter.

De arter som är relevanta att använda vid bedömningen av naturvärden kallas **värdearter**. Genom sin förekomst signalerar arten att det finns naturvärden i ett område och att det kan finnas fler sällsynta och/eller rödlistade arter. Många värdearter är också naturvårdsarter, men kan även vara Jordbruksverkets ängs- och betesmarksarter och Ekologigruppens egna värdearter (exempelvis regionalt sällsynta arter och nyckelarter som formar livsmiljöer). Värdearterna delas in i fyra olika kategorier utifrån deras signalvärde (mycket högt, högt, påtagligt och visst) vilket baseras på artens miljökrav och sällsynthet. Signalvärdet är en glidande skala som också varierar geografiskt.

Övriga värdearter

Från Förbiparken har ytterligare ett antal värdearter (se faktaruta ovan.) rapporterats i artportalen, bland annat flera insektsarter som **sobersandbi**, **sommarsandbi**, **sälgsandbi**, **långhornsbi**, **videgökbi**, **bivarg**, **storblodbi**, **hartsbi**, **pansarguldstekel**, **prickvingad svävfluga**, **grå sandvitevivel** med flera.

Tabell 1. Påträffade skyddade eller rödlistade arter som rapporterats i Artportalen från programområdet vid Stationsstaden samt i närliggande sandbiotoper längs järnvägen. Även arter som inte är rödlistade eller fridlysta men som har signalvärden (arter som indikerar skyddsvärda naturmiljöer) har inkluderats

Svenskt namn	Indikatorvärde	Org.grupp	Skydd ASF / R.K
Knyttingsäckmal	Mycket högt	Fjärilar	-/VU
Bymålla	Mycket högt	Kärlväxter	-/RE
Backsippa	Mycket högt	Kärlväxter	§ 8/VU
Vanlig backsippa	Mycket högt	Kärlväxter	§ 8/VU
Grenigt kungsljus	Mycket högt	Kärlväxter	§ 8/VU
Svartpälsbi	Högt	Steklar	-/NT
Backklöver	Högt	Kärlväxter	-/NT
Mindre blåvinge	Högt	Fjärilar	-/NT
Kilbi	Högt	Steklar	-/NT

Svenskt namn	Indikator- värde	Org.grupp	Skydd ASF / R.K
Stortapetserarbi	Högt	Steklar	-/NT
Backtimjan	Högt	Kärlväxter	-/NT
Vickerglasvinge	Högt	Fjärilar	-/NT
Klofibbla	Högt	Kärlväxter	-/NT
Gullklöver	Högt	Kärlväxter	-/NT
Backsmörblomma	Högt	Kärlväxter	-/NT
Tallticka	Högt	Storsvampar	-/NT
Reliktbock	Högt	Skalbaggar	-/NT
Klöverhumla	Högt	Steklar	-/NT
Märgelsandbi	Högt	Steklar	-/NT
Silverfläckad sorgfluga	Högt	Tvåvingar	-/NT
Svartöra	Högt	Storsvampar	-/NT
<i>Lestica subterranea</i>	Påtagligt	Steklar	-/-
Fältmalört	Påtagligt	Kärlväxter	-/-
Grå sandvitevivel	Påtagligt	Skalbaggar	-/-
Storblodbi	Påtagligt	Steklar	-/-
Sälgsandbi	Påtagligt	Steklar	-/-
<i>Lestica clypeata</i>	Påtagligt	Steklar	-/-
Vallhumla	Påtagligt	Steklar	-/-
Haghumla	Påtagligt	Steklar	-/-
Igelkott	Påtagligt	Däggdjur	-/NT
Hartsbi	Påtagligt	Steklar	-/-
Pansarguldstekel	Påtagligt	Steklar	-/-
Spåtistel	Påtagligt	Kärlväxter	-/-
Bivarg	Påtagligt	Steklar	-/-
Lusernbi	Påtagligt	Steklar	-/-
Dånpälsbi	Påtagligt	Steklar	-/-

Svenskt namn	Indikator- värde	Org.grupp	Skydd ASF / R.K
Backhumla	Påtagligt	Steklar	-/-
Videgökbi	Påtagligt	Steklar	-/-
Blåklockshumla	Påtagligt	Steklar	-/-
Väddklint	Påtagligt	Kärlväxter	-/-
Långhornsbi	Påtagligt	Steklar	-/-
Prickvingad svävfluga	Påtagligt	Tvåvingar	-/-
Ängsklocka	Påtagligt	Kärlväxter	-/-
Slättergräsfjäril	Påtagligt	Fjärilar	-/-
Vinterflickslända	Påtagligt	Sländor	-/-
Sobersandbi	Påtagligt	Steklar	-/-
Praktbyxbi	Påtagligt	Steklar	-/-
Backvial	Påtagligt	Kärlväxter	-/-
Rödklöverkokongvivel	Påtagligt	Skalbaggar	-/-
Vårfingerört	Påtagligt	Kärlväxter	-/-
Gruskammossa	Påtagligt	Mossor	-/-
Vårsidenbi	Påtagligt	Steklar	-/-
Stor rundmossa	Påtagligt	Mossor	-/-
Sandviol	Påtagligt	Kärlväxter	-/NT
Stensnylthumla	Påtagligt	Steklar	-/-
Gräshumla	Påtagligt	Steklar	-/-
Midsommarblåvinge	Påtagligt	Fjärilar	-/-
Sommarsandbi	Påtagligt	Steklar	-/-
Rörhöna	Visst	Fåglar	§ 4/-
Ärtsångare	Visst	Fåglar	§ 4/NT
Huggorm	Visst	Grod- och kräldjur	§ 6/-
Korp	Visst	Fåglar	§ 4/-
Skrattmås	Visst	Fåglar	§ 4/NT

Svenskt namn	Indikator-värde	Org.grupp	Skydd ASF / R.K
Svartvit flugsnappare	Visst	Fåglar	§ 4/NT
Mistel	Ringa	Kärlväxter	§ 8/-

Skyddsvärda träd

Inom programområdet förekommer skyddsvärda träd inom tallungen norr om Förbiparken. Här finns ett antal äldre tallar, varav flera bedöms vara över 150 år gamla. Enstaka tallar är solbelysta och från området har också rapporterats fynd av enstaka rödlistade arter knutna till tall. Inga utpekade särskilt skyddsvärda träd förekommer inom programområdet.

Figur 8. Uppskattade spridningssamband för pollinerande insekter knutna till sandiga miljöer, med utgångspunkt från Förbiparken. Vissa spridningsmöjligheter finns norrut mot Älvdansen, samt västerut längs järnvägsbankarna och österut mot tallskogsmiljöerna vid Enköpingsåsen. Längs åsen förekommer flera lämpliga livsmiljöer för pollinerande insekter, vilken bedöms utgöra en viktig spridningsväg för dessa arter.

Habitatnätverk och grön infrastruktur

Programområdet ligger på norra sidan av Enköpingsåsen, vilken utgör ett viktigt grönt stråk som löper från- och sammankopplar södra sidan av staden med de nordöstra delarna. Åsen är till viss grad exploaterad, dels i form av järnvägen som löper rakt igenom i öst-västlig riktning, dels genom viss bebyggelse.

Från Förbiparken finns svaga spridningssamband norrut mot gräsmarker söder om E18, västerut längs järnvägen, samt österut till Enköpingsåsen och

ruderatmarker runt den gamla bangården sydöst om pendlarparkeringen (Figur 8. Streckade gröna pilar markerar lokalt svagare samband). Spridningsstråket norrut passerar genom ruderatmarker till ett öppet dagvattendike som löper norrut väster om Älvdansen.

Den exploaterade marken inom västra delen av programområdet tillsammans med verksamhetsområden norr och väster om programområdet utgör en spridningsbarriär som försvårar spridning mot väst och nordväst (mörkröd streckad linje i Figur 8).

KONSEKVENSBESKRIVNING AV PLANPROGRAMMET

Metodik, konsekvensbedömningar

Ekologigruppen använder en femgradig skala för att dela in konsekvenser av olika tyngd. Denna skala delar in påverkan i kategorierna Mycket stora, Stora, Märkbara, Små, samt Inga eller obetydliga konsekvenser, beroende på graden av påverkan. Konsekvenserna kan vara antingen positiva eller negativa och kategorierna definieras närmare i Tabell 2.

Exempel på stora konsekvenser är permanent påverkan på höga naturvärden. Påverkan på naturvärdena kan vara tillfällig eller permanent.

Bedömningarna är baserade på aktuellt planförslag redovisad i Planprogrammet för Stationsstaden (Enköpings kn 2024), se Figur 9 och Figur 10.

Figur 9. Programkarta från Planprogrammet för Stationsstaden (Enköpings kn 2024). Ljusa gula ytor utgör bostäder i förslaget, orange ytor arbetsplatser, kontor m.m. och bruna ytor parkering i kombination med arbetsplatser, service och handel.

Figur 10. Programkarta över grönområden, gröna bostadsgårdar och gröna stråk som planerats inom området som del av Planprogrammet för Stationsstaden (Enköpings kn 2024).

Tabell 2. Konsekvensskala för negativa respektive positiva konsekvenser av planförslaget.

Konsekvenser	Naturvärden och grön infrastruktur
+ 4, Mycket stora	Betydande förbättrande påverkan på riksobjekt eller regionalt värdefulla objekt (värdeklass 1–2) eller grönstruktur. Betydande positiv påverkan på ovanliga hotade arter (rödlistade arter i kategorierna VU, EN eller CR).
+ 3, Stora	Begränsad positiv påverkan på riksobjekt eller regionala värden (värdeklass 1–2), eller grönstruktur eller betydande positiv påverkan på kommunala värden (värdeklass 3)/grönstruktur, eller livsmiljö för skyddsvärda arter.. Betydande positiv påverkan på skyddade eller nära hotade arter eller begränsad påverkan på ovanliga hotade arter (rödlistade arter i kategorierna VU, EN eller CR).
+ 2, Märkbara	Liten positiv påverkan på riksobjekt eller regionala värden eller begränsad påverkan på kommunala värden (värdeklass 3)/grönstruktur eller omfattande påverkan på större lokala värden (värdeklass 4), eller viktiga utpekade spridningszoner. Begränsad positiv påverkan på skyddade eller nära hotade arter eller betydande påverkan på värdearter med påtagligt signalvärde.
+ 1, Små	Liten positiv påverkan på kommunala värden (värdeklass 3) eller mindre konsekvenser för lokala värden (värdeklass 4). Begränsad positiv påverkan på värdearter (vanliga skyddade arter och icke rödlistade naturvårdsrelevanta arter).
+/-0, Inga eller obetydliga	Inga påvisbara effekter eller konsekvenser som saknar betydelse för de kända värdena
- 1, Små	Liten negativ påverkan på kommunala värden (värdeklass 3) /grönstruktur, eller mindre påverkan på lokala värden (värdeklass 4). Begränsad negativ påverkan på värdearter (vanliga skyddade arter och icke rödlistade naturvårdsrelevanta arter).
- 2, Märkbara	Liten negativ påverkan på riksobjekt eller regionala värden (värdeklass 1–2) /grönstruktur eller begränsad påverkan på kommunala värden (värdeklass 3) /grönstruktur eller omfattande påverkan på större lokala värden (värdeklass 4), eller viktiga utpekade spridningszoner. Begränsad negativ påverkan på skyddade eller nära hotade arter eller betydande påverkan på värdearter med påtagligt signalvärde.
- 3, Stora	Begränsad negativ påverkan på objekt med högsta värde eller regionala värden (värdeklass 1–2) /

	grönstruktur eller betydande påverkan på värden/grönstruktur av kommunalt intresse (värdeklass 3), eller livsmiljö för skyddsvärda arter. Betydande negativ påverkan på skyddade eller nära hotade arter eller begränsad påverkan på ovanliga hotade arter (rödlistade arter i kategorierna VU, EN eller CR).
- 4, Mycket stora	Betydande negativ påverkan på högsta värde eller regionalt värdefulla objekt (värdeklass 1–2). Betydande negativ påverkan på ovanliga hotade arter (rödlistade arter i kategorierna VU, EN eller CR).

Naturvärdesbiotoper

Planprogrammet medför ingen direkt exploatering av biotoper som preliminärt bedöms ha höga eller mycket höga värden, utan innebär till större del att mindre områden som bedöms ha lägre värden bebyggs, exempelvis urbana gräsytor och redan exploaterad mark. Viss indirekt påverkan sker på biotoper med preliminärt höga värden (sandslänten vid Förbiparken, se Figur 3 och Figur 13), främst genom ökad beskuggning från planerade byggnader (se vidare under avsnittet "Rödlistade arter nedan").

De samlade konsekvenserna av planprogrammet på befintliga naturvärdesbiotoper bedöms vara obetydliga eller små (0/-1), men märkbara (-2) i sandslänten vid Förbiparken ("liten negativ påverkan på riksobjekt eller regionala värden"). Bedömningen görs med viss reservation för att ingen naturvärdesinventering har genomförts i området.

Figur 11. Solstudie över östra delen av programområdet med tallungen intill Förbiparken centralt i bilden. Illustrationen visar nuvarande skuggbild för 15 maj kl 15:00.

Figur 12. Solstudie över östra delen av programområdet med tallungen intill Förbiparken centralt i bilden. Illustrationen visar skuggbild efter planerad exploatering av området 15 maj kl 15:00.

Skyddade arter

Planprogrammet tar inte i anspråk några ytor som utgör bekräftade eller troliga livsmiljöer för skyddade arter utöver vanliga fågelarter. Programområdet hyser inga eller begränsade förekomster av livsmiljöer som kan hysa fladdermöss eller skyddade växter, utöver grenigt kungsljus (VU) som förekommer i södra och norra delen av programområdet (se karta Figur 7). Mindre ytor med två rapporterade fynd av grenigt kungsljus tas i anspråk, vilka bedöms i avsnittet ”rödlistade arter”, nedan. Möjligen kan groddjur förekomma i den öppna dagvattendammen i områdets östra del, men då denna del av området inte planeras exploateras riskerar eventuella förekomster av groddjur inte någon ytterligare påverkan, då området redan ligger tämligen isolerat och i anslutning till trafikerade vägar.

Konsekvenserna av planprogrammet på skyddade arter utöver grenigt kungsljus bedöms vara små till märkbara (-1/-2), då viss reservation måste göras för att riktade artinventeringar, främst förekomst av fåglar och groddjur, inte har genomförts i området.

Figur 13. Förbiparken utgör en mindre park i södra delen av tallskogen i östra delen av programområdet. Parken utgörs av en öppen gräsyta och en sandig sydvänd slänt upp mot höjden vid tallskogen. Flera ovanliga arter vildbin och andra sandlevande insekter har rapporterats från parken. Samtidigt som planen skyddar stora delar av området som park/naturmark är stora delar av förbiparken planlagd som gata, och den planerade bebyggelsen bedöms medföra ytterligare beskuggning på området.

Rödlistade arter

Planerad bebyggelse i västra delen av programområdet bedöms inte medföra någon påverkan på rödlistade arter. I östra delen av området, runt Förbiparken och pendlarparkering sker däremot ianspråkstagande av mindre ytor med livsmiljöer för grenigt kungsljus (VU). Vidare medför det planerade Entréhuset väster om den befintliga pendlarparkeringen ökad beskuggning av Förbiparken och den intilliggande talldungen.

Beskuggningen kommer främst att blockera eftermiddagssolen vid Förbiparken och börjar runt klockan 14 (se bilaga 2 för skuggstudier efter exploatering). Beskuggningen kommer sannolikt medföra förändrade förutsättningar för främst insekterna, genom att slänten blir mörkare och kallare, vilket missgynnar grävande steklar och andra insekter. Negativa effekter för de rödlistade arterna till följd av eventuell ökad fragmentering och påverkan på spridningssamband bedöms under rubriken Spridningssamband, nedan.

Konsekvenserna av planprogrammet på rödlistade arter bedöms vara obetydliga eller små (0/-1) i större delen av planområdet, märkbara i den sandiga slänten ("Begränsad negativ påverkan på skyddade eller nära hotade arter"). Påverkan för grenigt kungsljus bedöms som stora (-3) på grund av en

”begränsad påverkan på en ovanlig hotad art”, men detta berör enbart en mycket liten del av området då arten bara har två rapporterade fynd.

Invasiva arter

Enstaka förekomster av invasiva arter finns inom programområdet. På det äldre tippområdet i norra delen av området förekommer större bestånd av kanadensiskt gullris. Nybyggnation på denna del av området medför risk för spridning av frön och rotdeklar av arten. Även parkslide finns inom planprogramområdet. En strategi för sanering av parkslide finns och sanering har pågått under en treårsperiod.

Exploatering av den del av området som hyser förekomster av kanadensiskt gullris bedöms medföra viss risk för spridning av arten och konsekvenserna bedöms av denna anledning ligga i spannet små negativa konsekvenser (-1) om bestånden ej bekämpas, till små positiva konsekvenser (+1) om förekomsten i området effektivt bekämpas i samband med nybyggnation.

Spridningssamband

Förtätning inom programområdet medför viss försämring av befintliga spridningssamband. Byggnation längs järnvägens norra sida försämrar möjligheterna för spridning i nord-sydlig riktning, över järnvägen ner mot södra delen av Enköpingsåsen. Ianspråktagande av den öppna ruderatmarken nordöst om Förbiparken riskerar också att negativt påverka spridningssambanden från Förbiparken norrut. Mål för utveckling av grönytor och gröna stråk finns som del av Planprogrammet (se Figur 10). Inom programområdet förekommer svaga spridningssamband för sandlevande insekter till och från Förbiparken.

Konsekvenserna av planprogrammet på spridningsambanden bedöms vara små till märkbara (-1/-2), främst på grund av att sambanden för arter knutna till sandiga miljöer försämrar i syd/sydöstlig riktning. Viss försämring av spridningssambandet norrut sker också då öppna ruderatmarker med inslag av nektarväxter tas i anspråk för bebyggelse. Om aktivt arbete med att förstärka spridningssambanden görs genom att skapa sandiga, artrika gräsytor i syd/sydöstlig riktning kan effekten istället bli små positiva konsekvenser (+1) för spridningssambanden.

Sammanvägd bedömning av konsekvenser

I en sammanvägd bedömning vägs konsekvenser samman av påverkan på naturvärden, naturvårdsarter och spridningssamband.

I den samlade konsekvensbedömningen (Tabell 3) bedöms planprogrammet medföra obetydliga till små (0/-1) negativa konsekvenser i större delen av programområdet, till följd av potentiell negativ inverkan av grävarbeten i ett område med invasiva arter, samt eventuell begränsad förlust av habitat för skyddade arter.

I ruderatmiljöer med förekomst av grenigt kungsljus bedöms planförslaget ha stora negativa konsekvenser, främst till följd av förlust av livsmiljöer för arten, men detta berör bara en mycket liten del av området.

I sandsluttningen intill Förbiparken bedöms planförslaget medföra märkbara negativa konsekvenser (-2), till följd av ökad beskuggning av ett värdefullt habitat för grävande steklar och insekter knutna till solbelysta, sandiga miljöer, samt ökad fragmentering och försämrade spridningsamband i sydlig/sydöstlig riktning. Även detta område är litet och utgör en mindre del av programområdet. För hela programområdet bedöms konsekvenserna som små, på grund av påverkan bedöms märkbar eller stor enbart i mindre ytor.

Tabell 3 Sammanställning av bedömning av konsekvenser och sammanvägd bedömning.

Område	Konsekvenser
Talldungen intill Förbiparken	Obetydliga eller små negativa
Bislänt vid Förbiparken	Märkbara negativa
Livsmiljöer för grenigt kungsljus	Stora negativa
Övriga naturmiljöer	Obetydliga eller små negativa

REKOMMENDATIONER OCH UPPLYSNINGAR

Lagstiftning

I detta avsnitt behandlas hur lagskydd bör hanteras i planarbetet. Här analyseras vilka krav som ställs utifrån lagar, samt vilka konkreta åtgärder som behöver vidtas för att uppfylla lagkraven. I de fall stora projektrisker föreligger rörande exempelvis artskyddsförordningen så redovisas detta.

Särskilt skyddsvärda träd

Särskilt skyddsvärda träd omfattas av ett visst skydd enligt Miljöbalken. Naturvårdsverket rekommenderar samråd kring träd äldre än 200 år, samt jätteträd och grova hålträd, om det planeras åtgärder som bedöms påverka trädet (Naturvårdsverket 2012): ”Om en åtgärd på ett särskilt skyddsvärt träd kan komma att väsentligt ändra naturmiljön ska den som planerar att vidta åtgärden lämna in en anmälan för samråd hos Länsstyrelsen”. Samråd görs lämpligen i samband med att detaljplanen lämnas på samråd.

Det finns inga kända träd som uppnår dessa kriterier och bedöms påverkas av planen.

Artskyddsförordningen

Regelverket kring artskydd regleras i Sverige genom artskyddsförordningen. Detta är en nationell lagstiftning som införlivar EU:s art- och habitatdirektiv, samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning. Olika § i förordningen ger olika starkt skydd för arterna.

Skydd enligt § 4 och 4a

För alla arter skyddade enligt § 4 gäller att man inte får avsiktligt fanga eller döda, avsiktligt förstöra eller skada bon eller ägg, eller ungar. Lagstiftningen omfattar vissa grod- och kräldjursarter, samtliga fladdermöss, samt fåglar.

Fåglar

Området bedöms inte ha förutsättningar för att hysa art- eller individrik fågelfauna, då lämpliga livsmiljöer saknas inom programområdet. Fem arter, av vilka tre är naturvårdsrelevanta, samt ytterligare en art (talltita), som noterades vid fältbesöket är kända från området. Fågelinventering har inte genomförts i programområdet.

Alla vilda fåglar i Sverige är skyddade enligt 4 §, men till skillnad mot de arter som omfattas av skyddet i 4 a § artskyddsförordningen, är inte fåglarnas livsmiljöer skyddade i sig. Dock är det förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om detta riskerar att den lokala populationen inte kan bibehållas på en tillfredställande nivå.

En förändring i artskyddsförordningen gällande fåglar trädde i kraft 2022-10-01 (Regeringskansliet 2022) (se faktaruta nedan). Förändringarna omfattas av förordningens 4 §.

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Artskyddsförordningen 4 § för fåglar

Det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om inte störningen saknar betydelse för att:
  - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
  - b) att återupprätta populationen till denna nivå

Skrivningen i punkt 4 i den tidigare förordningen angav att fortplantningsområden och viloplats ej fick skadas eller förstöras. Detta strikta skydd som omfattade alla vilda fåglar utgår nu alltså.

Skyddet inriktas nu på arter där påverkan i form av skogsbruk eller exploatering kan leda till att arternas populationer (regionalt eller lokalt) påverkas negativt. Störning som orsakar sådan påverkan är således fortfarande förbjuden.

Naturvårdsverket anser i sitt remissvar till regeringen angående förändringen att befintlig praxis att begreppet ”störning” innefattar försämringar eller förstörelse av fåglars fortplantningsområden (Naturvårdsverket 2022). I lagens mening bör således (enligt Naturvårdsverket) en sådan påverkan, som exempelvis ny bebyggelse utgör, tolkas in i förbudet mot störning.

Ekologigruppen bedömer att den fågelart som i denna rapport klassificeras som naturvårdsrelevant är en art där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå. Naturvårdsrelevanta arter omfattar följande kategorier:

- rödlistade arter
- arter listade i fågeldirektivets bilaga 1
- arter som uppvisar en negativ trend
- arter som har en liten lokal, regional eller nationell population

Till skillnad mot tidigare skrivningar i artskyddsförordningen ska lagen tolkas som att det efter den 2022-10-01 inte längre finns ett strikt skydd mot att skada fortplantningsområden. Detta skydd ersätts då av förbud mot att störa arter så att deras population inte får skadas.

Tillfredsställande population

EU-domen i mars 2021 innebär att det inte var tillåtet att negativt påverka lokal population/bevarandestatus av någon fågelart. Den nya lagstiftningen innebär att det nu istället är förbjudet att skada eller avsiktligt störa vilda fåglar så att det finns risk att en arts population inte längre kan upprätthållas på en tillfredsställande nivå eller att möjligheten att återupprätta en redan liten population till en tillfredsställande nivå förhindras.

Om en sådan negativ påverkan kan förutses, kan i vissa fall verksamma skyddsåtgärder genomföras så att kontinuerlig ekologisk funktion upprätthålls och populationen därmed inte riskerar att minska. De åtgärder som kan vara aktuella är olika former av preventiva eller förbättrande åtgärder som är avsedda att begränsa eller helt motverka de negativa effekterna av en verksamhet eller åtgärd. Exempelvis kan en sådan åtgärd bestå av att skapa nya livsmiljöer eller höja kvaliteten på eller i anslutning till en plats för vila eller fortplantning.

Det ska tilläggas att det finns en stor osäkerhet i hur begrepp som störning och tillfredsställande population ska tolkas i den nya lagstiftningen. Kommande rättsfall som prövar den nya lagen kommer i framtiden tydligare reda ut dessa begrepp.

Lagstiftningen gällande vissa arter groddjur

Inga groddjur har rapporterats i Artportalen från programområdet. Vid en tidigare genomförd groddjursinventering i området påträffades inga groddjur inom programområdet (Calluna 2021). Två dammar finns inom området: Gamla branddammen och en dagvattendamm vid Skvalbäcken. Dessa skulle kunna utgöra framtida livsmiljöer för groddjur. Då inga groddjur noterats i området bedöms inte planen medföra någon risk för negativ påverkan på groddjur.

Med fortplantningsområde avses för groddjur lekvatten där djuren parar sig och lägger ägg, samt hemområdet kring lekvattnet (Naturvårdsverket 2009). Vilo-/övervintringsplatser för groddjur betraktas som den lokala populationens övervintringsområde, samt viloplatser vår till höst. Flera groddjursarter utnyttjar markhåligheter eller blockterräng i fuktig skog till övervintringsplatser, medan under vår, sommar och höst utgörs deras viloplatser av ihåligheter i murkna ved samt stenrösen, med mera.

En viktig del i artskydd är att värna om lokala populationer. För groddjur utgörs en lokalpopulation ofta av de djur som nyttjar samma lekvatten, eller flera olika lekvatten som ligger tillräckligt nära varandra för att djuren ska kunna röra sig mellan dem.

Lagstiftningen gällande fladdermöss

Inga arter fladdermöss är kända från området. Programområdet bedöms inte ha förutsättningar för att hysa art- eller individrik fladdermusfauna då lämpliga livsmiljöer saknas inom programområdet. Ingen riktad fladdermusinventering har genomförts i området.

Fladdermöss har ett starkt skydd inom hela EU och alla av Sveriges arter är skyddade enligt 4 a § artskyddsförordning (2007:845) vilket ger ett mycket starkt skydd även för i kommunen vanliga arter. Dispens från förbudet kan endast erhållas om projektet eller planen är av allt överskuggande allmänintresse. Därför är det i de flesta fall alltid nödvändigt att genomföra skyddsåtgärder för att undvika dispensprövning.

Artskyddsförordningen 4 a § - fladdermöss

Fridlysningen innebär att det är förbjudet att:

- avsiktligt fånga eller döda fladdermöss,
- avsiktligt störa fladdermöss, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,
- skada eller förstöra fladdermössens fortplantningsområden eller viloplatser.

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos fladdermöss.

För fladdermöss är utöver individerna också fortplantningsområden och viloplatser strikt skyddade. För fladdermöss utgör arternas kolonier tydliga fortplantningsområden. Områden nära yngelkolonier som nyttjas för födosök av honor sommartid, bör enligt Ekologigruppen också bedömas som fortplantningsområden. Vidare bör hålträd där hög fladdermusaktivitet finns när som helst på året betraktas som viloplatser. I planarbetet bör man i möjligaste mån undanta samtliga ovanstående nämnda miljöer från påverkan och bebyggelse om inte konsekvenserna ska bli av den grad att förbud riskerar att utlösas. Om påverkan ändå sker måste skyddsåtgärder vidtas och påvisas fungera innan exploatering.

Skydd av groddjur 6 §

Groddjur som inte skyddas enligt 4 § (se ovan) skyddas istället enligt 6 § artskyddsförordningen (2007:845) och är fridlysta i Sverige. Djur skyddade av 6 § artskyddsförordningen får inte medvetet skadas eller dödas, och deras rom och larver är skyddade.

Groddjur § 6

Ett urval arter med bedömt skyddsbehov i Sverige är listade i bilaga 2 (6 § artskyddsförordningen). Skyddet för dessa arter kan variera inom landet och är inte lika långtgående som för de arter som är listade i bilaga 1.

6 § artskyddsförordningen innebär att det är förbjudet att:

- döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och
- ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Skyddet av växter 8 §

I artskyddsförordningens bilaga 2 listas fridlysta arter som är skyddade enligt 8 §. Arterna skyddas från att ”plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, och ta bort eller skada frön eller andra delar.”.

En art (grenigt kungsljus) skyddad enligt 8 § artskyddsförordningen finns i programområdet och bedöms påverkas av planen. Ytterligare en art (backsippa) förekommer i närområdet, men är inte känd från programområdet.

Skyddet av växter 9 §

I artskyddsförordningens bilaga 2 listas fridlysta arter som är skyddade enligt 9 §. Arterna skyddas på olika sätt från att dödas, skadas eller störas i kommersiella ändamål. Skyddet rör endast arterna och i mindre utsträckning deras livsmiljö.

En art som är skyddad enligt 9 § är känd från området: liljekonvalj.

Förslag till anpassningar och åtgärder

Anpassningar för att uppfylla lagkrav

Länsstyrelsen bedömer i planärenden vilka kunskapsunderlag som behövs för att pröva planer mot artskyddsförordningens bestämmelser. Från området finns ingen naturvärdesinventering, eller riktade artinventeringar av fåglar eller fladdermöss. Groddjur har inventerats i området, och eftersök av skyddsvärda arter har gjorts (Weibull muntl.). Potentiella livsmiljöer för groddjur bedöms finnas inom programområdet även om arter saknas, men områdets värden för fåglar och fladdermöss bedöms vara låga.

Livsmiljöerna för grenigt kungsljus i södra och norra delen av programområdet skyddas från exploatering. Är bevarande av artens växtplatser inte möjligt ska dispens sökas för att flytta förekommande individer av arten till en annan lämplig livsmiljö i närheten av befintlig växtplats.

Anpassningar för att minska planens negativa konsekvenser

Anpassa planering så att spridningssamband för grävande insekter inte försämras. Det gäller främst att inte placera högre byggnader så att spridning försvåras norr och öster ut.

Placera högre hus där de inte skuggar sandslänten vid Förbiparken. I placering nära intill Förbiparkens södra och sydvästra del riskerar hus högre än 3–4 våningar medföra påtaglig beskuggning av parken. Scenarioanalys av olika byggnadshöjder kan behövas för att bedöma beskuggningsnivåer på parken vid olika byggnadshöjder om beskuggning av parken helt ska undvikas.

Förslag till kompensation

Enligt hållbarhetsprogrammet för Stationsstaden ska ”befintlig natur och gröna strukturer bevaras och utvecklas i så stor utsträckning som möjligt” (Enköping kn. 2022). En plan finns för grönytor och gröna stråk i samband med planprogrammets genomförande, se Figur 10 (Enköpings kn 2024). Grönytor och planerade gröna stråk bör fokuseras på att skapa god konnektivitet och fungerade födosökmiljöer för pollinerande insekter med tanke på områdets artrika insektsfauna.

Kompensation för att uppfylla lagkrav

Skapa nya livsmiljöer för grenigt kungsljus på grönytor inom den nya bebyggelsestrukturen. Grenigt kungsljus förekommer ofta i människoskapade miljöer och växer främst i något störda miljöer såsom vägkanter, åkerrenar och ruderatmarker.

Sannolikt kan kompensation bli aktuell för fåglar, men för vilka arter och i vilken utsträckning är oklart, då ingen fågelinventering genomförts i området.

Ekologisk grönkompensation

Spridningssamband för arter knutna till den sandiga slänten vid Förbiparken kan förstärkas i östlig och sydöstlig riktning genom att hålla siktlinjer öppna mot öster, samt att anlägga nya livsmiljöer och planteringar/grönytor med stort inslag av nektarväxter som kan fungera som födokällor för de nektarätande insekter som förekommer i området.

Genomför naturvårdsröjning i tallskogen norr om Förbiparken för att öka solinstrålning i biotopen och minska igenväxningen med lövsly. Större delen av tallskogen har goda förutsättningar för torrmarksflora men är allt för beskuggad av uppväxande lövsly.

För arter som använder sandig mark som livsmiljö (grävande arter) kan sandhögar, där varje sandhög är minst 0,5 m hög och 1x2 m i utbredning anläggas. Om möjligt planteras pollenproducerande buskar som exempelvis olika viden (exempelvis är sälk och krypvide mycket goda nektarkällor tidigt på våren), samt örter som trivs i torra, sandiga miljöer. Om möjligt anläggs även partier med tjockare jordtäckte där torrängsarter, gärna tidigblommande arter kan sås in. Dessa sandytor bör placeras så att de skapar sammanhängande stråk i syd/sydöstlig riktning, vilket förstärker de befintliga spridningssambanden och skapar nya livsmiljöer för arter som idag befinner sig i områden som i framtiden utsätts för ökad beskuggning. Målet bör vara att återskapa minst lika, men idealiskt sett 50% större, arealer sandig, solbelyst och vindskyddad gräsmark/torrbacke liknande den som finns i området idag. Exakt utformning och placering av kompensatoriska sandmiljöer måste utformas av projekterande landskapsarkitekt i samverkan med ekolog med kunskap om sandlevande insekter.

REFERENSER

Tryckta källor

Enköpings kommun 2018. Plan för Enköpings stad (KS2016/171).

Enköpings kommun 2022. Hållbar stadsdelsutveckling – Hållbarhetsprogram för Myran.

Enköpings kommun 2024. Planprogram för Stationsstaden – En del av klimatsmarta Myran.

Naturvårdsverket 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd - mål och åtgärder 2012–2016. Rapport 6496, Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket 2022. Yttrande gällande Artskyddsutredningens betänkande SOU 2021:15 Skydd av arter-vårt gemensamma ansvar (M2021/01219). Ärendenummer NV-05619-21

SIS 199000:2023. Naturvärdesinventering (NVI) – Kartläggning och värdering av biologisk mångfald – Krav och vägledning.

SFS 2007:845. Artskyddsförordning

Digitala källor

Artportalen 2025. Rapportsystemet för arter. Sökperiod 2000-2025. www.artportalen.se

SGU 2025a. Kartvisaren Jordart 1:25 000-1:100 000. <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-25-100.html>

SGU 2025b. Kartvisaren Berggrund 1:50 000-1:250 000. <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-berg-50-250-tusen.html>

SLU 2025. Artfakta, information om rödlistade arter. www.artfakta.se

BILAGA 1. SKUGGSTUDIER, NULÄGE

15 mars

Ö t.v. 9:00

Ö t.h. 12:00

N t.v. 15:00

N t.h. 18:00

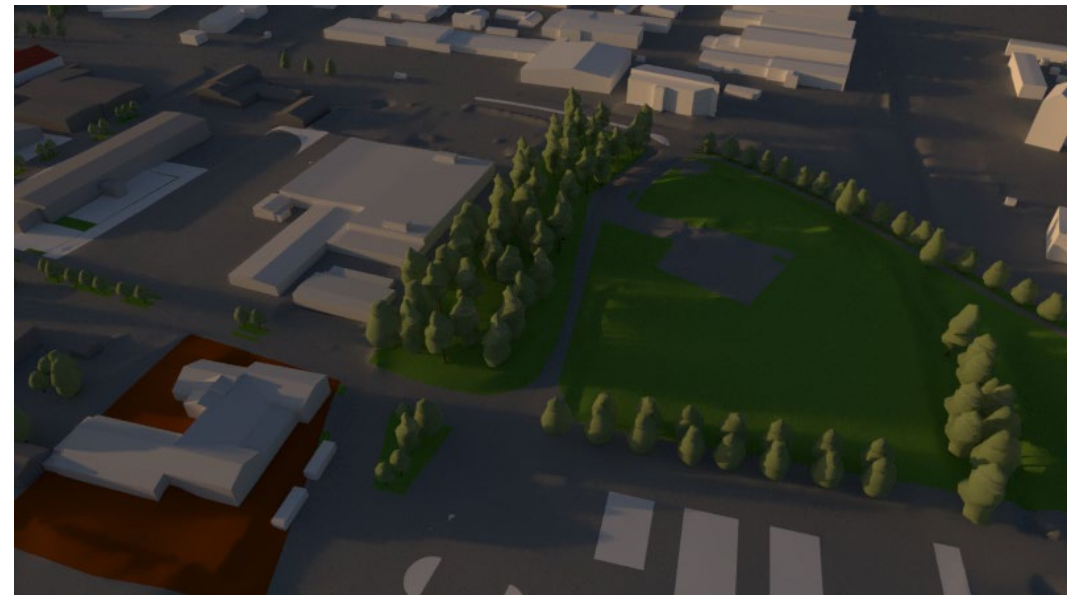
15 april

Ö t.v. 9:00

Ö t.h. 12:00

N t.v. 15:00

N t.h. 18:00

15 maj

Ö t.v. 9:00

Ö t.h. 12:00

N t.v. 15:00

N t.h. 18:00

15 juni

Ö t.v. 9:00

Ö t.h. 12:00

N t.v. 15:00

N t.h. 18:00

15 juli

Ö t.v. 9:00

Ö t.h. 12:00

N t.v. 15:00

N t.h. 18:00

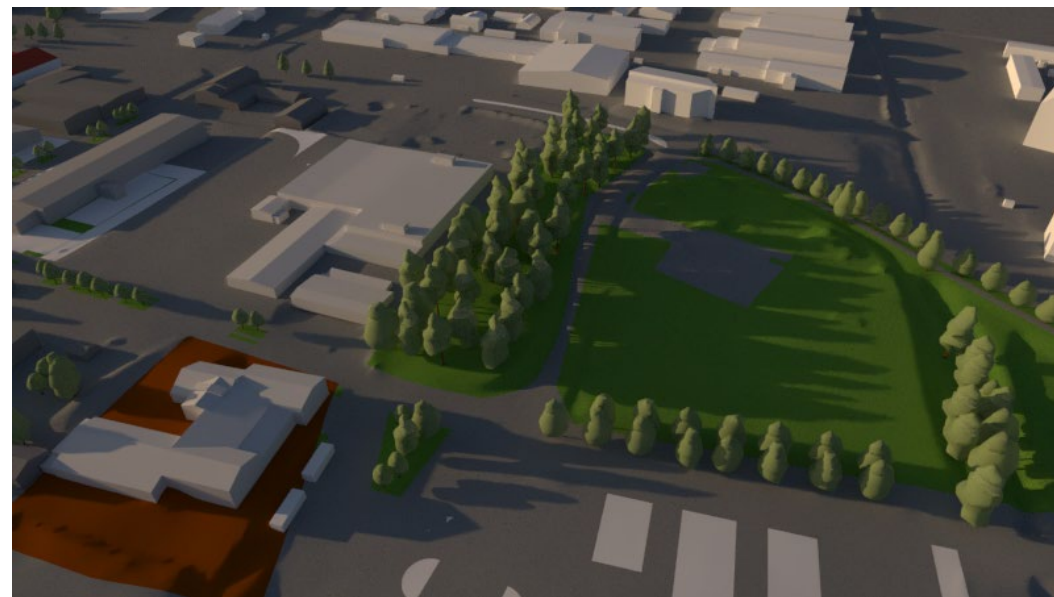
15 augusti

Ö t.v. 9:00

Ö t.h. 12:00

N t.v. 15:00

N t.h. 18:00

BILAGA 2. SKUGGSTUDIER, PLANPROGRAM

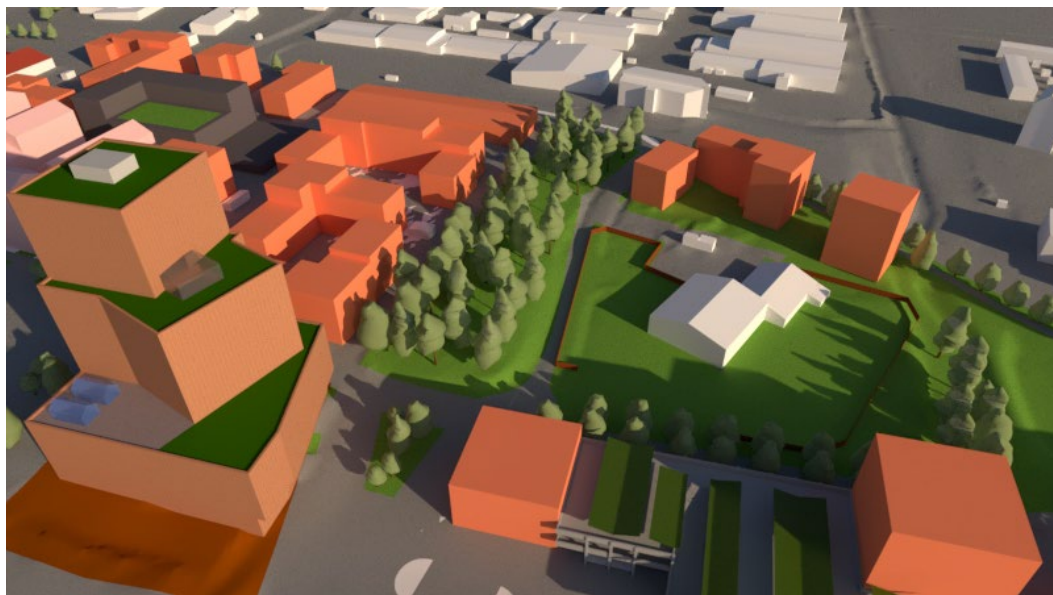
15 mars

Ö t.v. 9:00

Ö t.h. 12:00

N t.v. 15:00

N t.h. 18:00

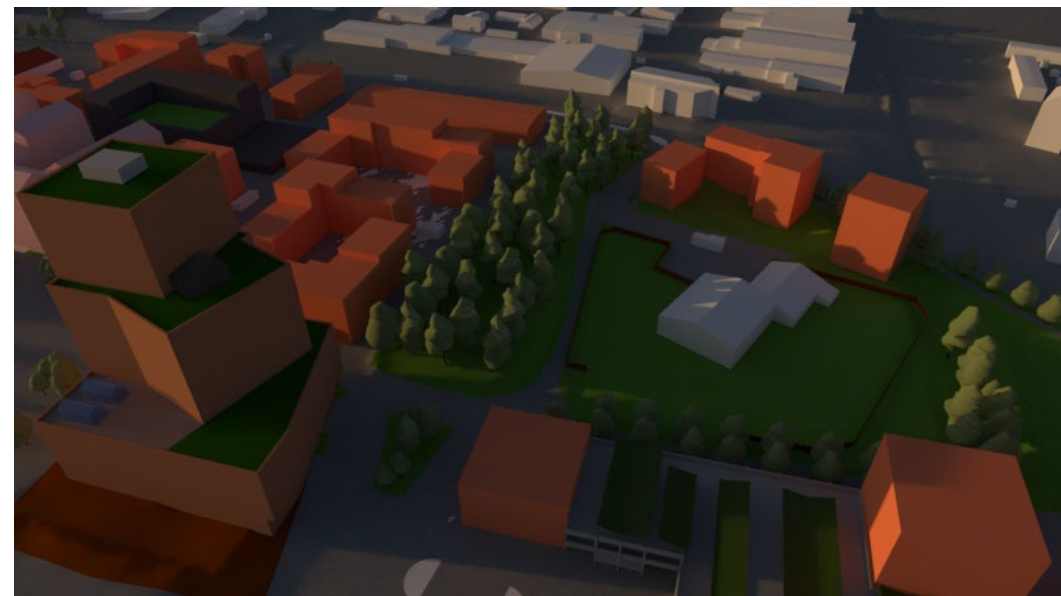
15 april

Ö t.v. 9:00

Ö t.h. 12:00

N t.v. 15:00

N t.h. 18:00

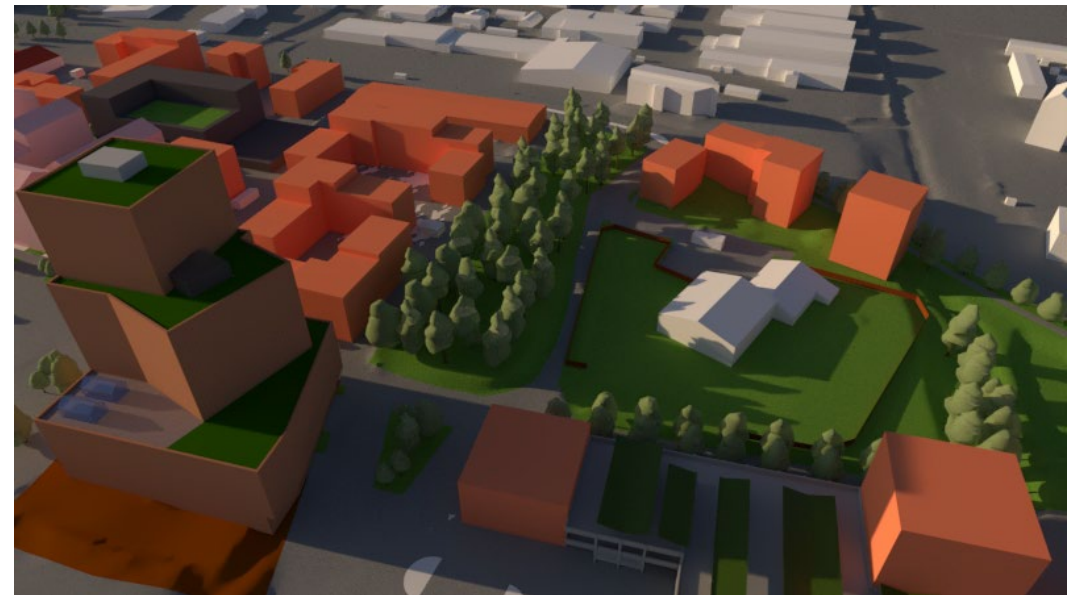
15 maj

Ö t.v. 9:00

Ö t.h. 12:00

N t.v. 15:00

N t.h. 18:00

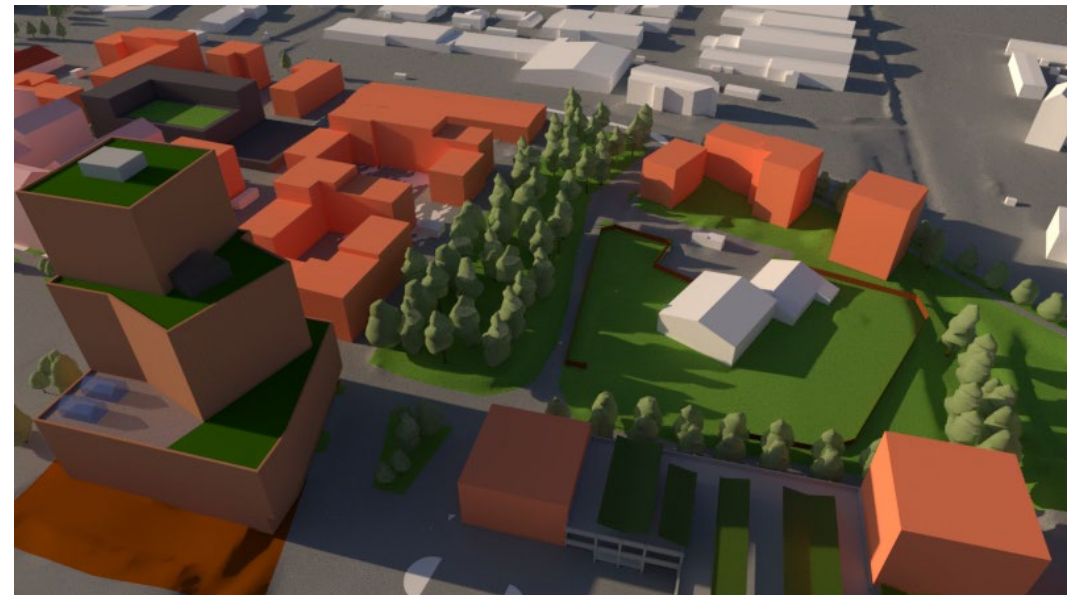
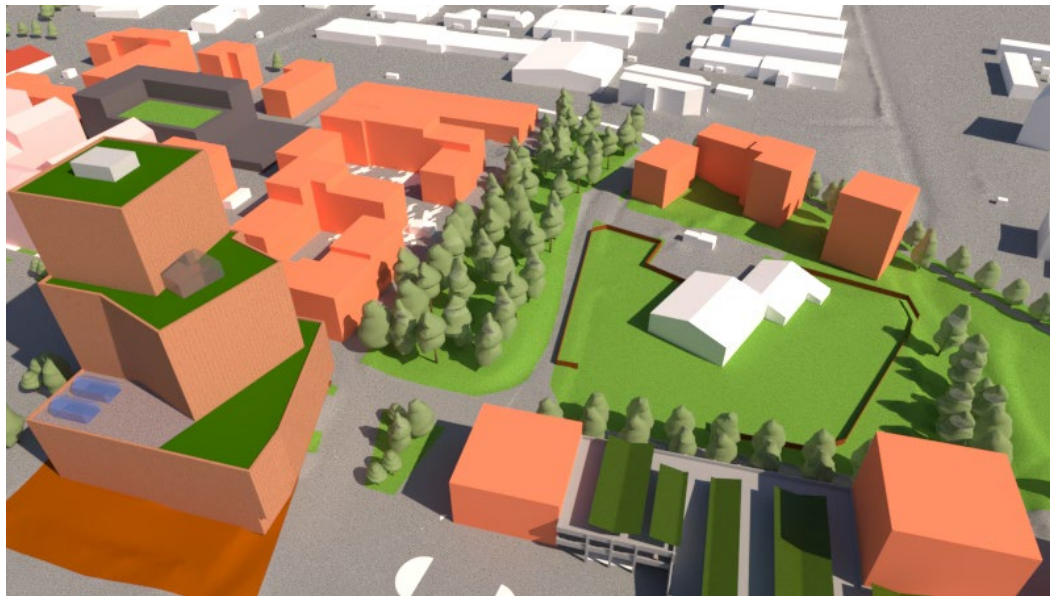
15 juni

Ö t.v. 9:00

Ö t.h. 12:00

N t.v. 15:00

N t.h. 18:00

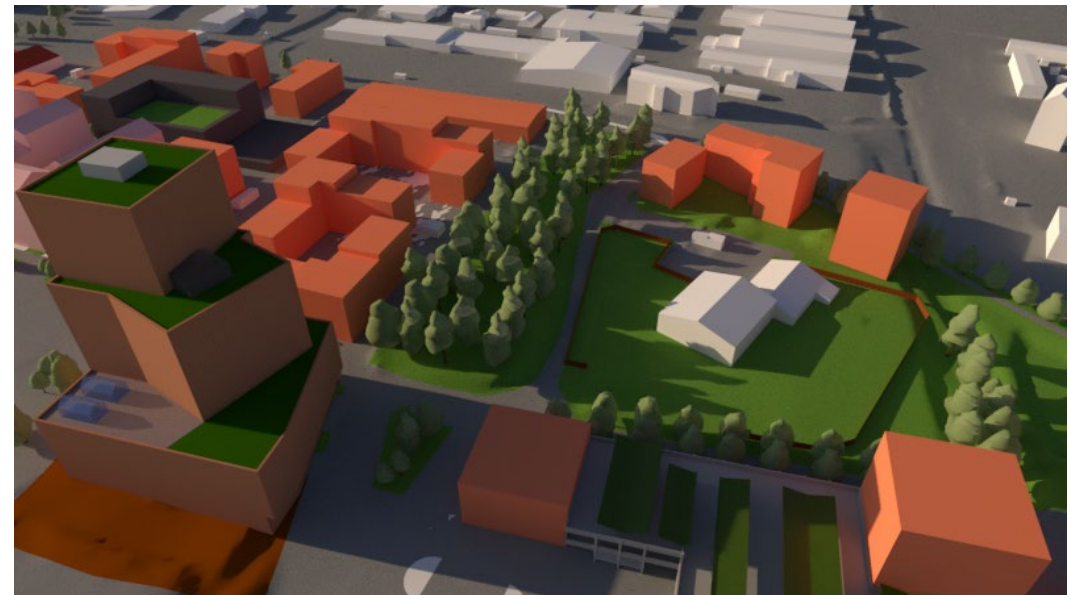
15 juli

Ö t.v. 9:00

Ö t.h. 12:00

N t.v. 15:00

N t.h. 18:00

15 augusti

Ö t.v. 9:00

Ö t.h. 12:00

N t.v. 15:00

N t.h. 18:00

